

jeg sige, at de Formaal, her ere nævnte, ere ikke blot Formaal for Landarbejdere, men ogsaa for Købstadarbejdere. Nr. 2 om Opførelse af Arbejderboliger gælder særlig Købstæderne, og Tilskud „til Fremme af Fiskerierhverv“ gælder lige saa meget Købstæderne som Landet, maaske endda fortrinsvis Købstæderne. Det sidste Udtryk: „til andre lignende Formaal“ gælder enhver Smaamand, enhver baade i By og paa Land, over for hvem der er Grund til at vise Humanitet, ethvert humant Formaal, som kan støttes igennem en Statslaanefond. Og der er ingen Grund til, at det ærede Medlem skal fare op paa den Maade, han gjorde i Dag og tale om Til-sidesættelse af Arbejderstanden i Købstæderne, da der saa vist ingen er, hverken af mig eller mine Meningsfæller, der tænker paa noget saadant. Han udtalte til Slut, at han ønskede, at naar nu denne Sag gik til et Udvalg, man da vilde stryge Ordene: „andre lignende Formaal“ og i Stedet indsætte: „Forskuds- eller Laaneforeninger for at støtte Smaafolk ved Industri og Haandværk“. Men det vil være et væsentligt Tilbageskridt, thi Ordene „andre lignende Formaal“ rumme jo baade det, det ærede Medlem tænker paa, og andre lignende humane Foranstaltninger. Der er altsaa slet ingen Grund for det ærede Medlem til at tale paa den Maade, han gjorde.

Formanden: Jeg anser det for uberegtiget at sige om en foregaaende Taler, at han er „faret op“ med sine Udtalelser.

Estrup: Der er fra saa mange Sider blevet udtalt megen baade betinget og ubetinget Sympati for dette Forslag, saa jeg tror, at jeg ikke bør tilbageholde, at jeg i alt Fald, og jeg tror flere med mig, aldeles ikke nærer nogen Sympati for dette Forslag. Jeg skylder nærmerer at begrunde det. Jeg er først og absolut en Modstander af en Venden tilbage til det gamle Skuffesystem — det er ikke noget smukt Udtryk, men det vides i Almindelighed, hvad der forstaas derved. Det er jeg imod, fordi man taber Oversigten over Helheden, hvad enten det er for en Privatvirksomheds eller for Statens Vedkommende, naar man, i Stedet for at have en samlet Oversigt over Status i det hele, fordeler Indtægterne og Udgifterne i disse Skuffer, og jeg tvivler ikke om, at det ogsaa vil blive Tilfældet, dersom dette Forslag bliver til Lov. Det gaar jo egentlig ud paa at indrette en lille særskilt Afdeling af Stats-

kassen og intet andet. Man siger: der arbejdes med den og den Kapital, som man beregner til den og den Virksomhed, men der er jo intet, der forhindrer fra, naar det ikke slaar til, saa at forøge Kapitalen. Der er ikke nogen Begrænsning. Det er ligeledes givet, at det slet ikke er udelukket, at den store Statskasse bliver interesseret i den mindre gennem Bestemmelsen om, at denne Laanekasses Midler kunne staa til Forrentning i den store Statskasse. Det er i mine Tanker hverken mere eller mindre end et Forsøg paa at indrette sig et Skuffesystem. Dersom man virkelig kunde naa frem til, hvad jeg ikke tvivler om har været den højtærede Ministers Ønske og alvorlige Mening med Forslaget, nemlig en bestemt Begrænsning af, hvad man af Statsmidlerne vil anvende til gennem billige Laan at fremme sociale Formaal, kunde jeg dermed fuldstændig sympatisere. Men jeg ser ikke rettere, end at, efter at den særskilte Bestyrelse er gledet ud af denne Laanekasse, som den i øvrigt ikke skulde have andet at gøre med end en Gang for alle at aflevere Pengene, maa Laanekassen ogsaa ophøre at staa som selvstændig Institution. Hvad er det nu, der foreslaas. Der kan ikke komme en Øre ud af Laanekassen, uden at det skal passere Rigsdagen og Ministerens Sanktion. Det bliver akkurat det samme som tidligere; det bliver Rigsdagen, der bevilger disse Penge, og saa blive de henviste til Udredelse af denne lille Lomme, denne særskilte Afdeling af Statskassen. Hvad naas der derved? Der er ikke Spor af Garanti for, at Grænserne blive overholdte. Men hvad tabes der derved? der tabes ikke alene det, som der altid tabes ved Skuffesystemet, den fri Oversigt, men der tabes tillige det, at Kravene ville føle sig langt mere berettigede, som det ærede Medlem foran mig (P. G. C. Jensen) ogsaa har sagt, langt mere paatrængende, naar de kunne sige: Gud bevares, det er jo ikke Statskassens, det er ikke de andre Skatte-yderes Penge, som vi ønske at faa fat paa, det er den særskilte Laanekasses, og dem ere vi lige saa godt berettigede til at kræve som den og den. Jeg tror, at Kravene ikke ville kunne afvises, jeg tror, de ville blive langt mere paatrængende, og at det meget hurtigt vil vise sig, at de 30 Millioner ikke ere nok. — Jeg tvivler ogsaa meget om, at det kan være undgaaet andres Opmærksomhed foruden min, hvor forholdsvis let man kan komme over Udgifter, som man egentlig ikke synes, at man har Raad til i Statshusholdningen,